

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Fors skola i Avesta kommun.**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel vid Fors skola. Granskningen genomfördes under våren 2026.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen sex utvecklingsområden som angetts i beslut den 16 februari 2026.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Fors skola senast den 12 augusti 2026 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Avesta kommun har inkommit med en sådan redovisning den 24 juni 2026.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progressionen i elevernas lärande.

Avesta kommun behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Använd läroböcker och andra läromedel som möter elevernas olika förutsättningar och behov.

Avesta kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Avesta kommun behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Ge lärarna förutsättningar att samarbeta kring valen av ändamålsenliga läroböcker eller andra läromedel utifrån didaktiska övervägande och elevernas behov.

Avesta kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Avesta kommun behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Avesta kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Utvecklingsområde 1

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progressionen i elevernas lärande.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn ännu inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för ett utvecklingsarbete kring användningen av läroböcker och andra läromedel. Skolenheten har under rektorns ledning påbörjat ett kollegialt arbete kring läromedel under våren 2026. Lärare och skolledning har tillsammans samtalat om tillgången till och användningen av läromedel för att skapa sammanhang och progression. I arbetslagen har läromedel och hur de används i undervisningen diskuterats, utvärderats och analyserats. Vidare har skolan säkerställt att samtliga läromedel som används har tillhörande lärarhandledningar. I huvudmannens redovisning framkommer vidare att planer finns på att ge ämneskonferenser ett förtydligat uppdrag med didaktiska samtal inriktade på läromedel i

undervisningen. Rektorn har även lagt till frågor om hur läromedel används i undervisningen till kommande medarbetarsamtal för att följa upp arbetet. Av redovisningen framgår dock inte att läroböcker och andra läromedel används i alla de ämnen där utbudet tidigare var begränsat. Inte heller framgår hur lärarna ska använda läroböckerna för att utveckla elevernas läsförståelse. Effekter som huvudmannen förväntar sig av vidtagna och planerade åtgärder är att eleverna har tillgång till läromedel som inspirerar, motiverar och leder till kunskapsprogression.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 2

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Använd läroböcker och andra läromedel som möter elevernas olika förutsättningar och behov.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn har initierat ett arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel som ska möta elevers olika behov. Rektorn har tydliggjort att anskaffning av läromedel ska styras av elevernas behov. I den införda läromedelsinventeringen finns därför bland annat frågor om hur läromedlet fungerar i undervisningen med eleverna och om det går att nivåanpassa utifrån elevers behov och förutsättningar. Läromedel byts också ut för att bättre möta elevernas behov. Till exempel har läroboken i de samhällsorienterande ämnena som tidigare användes genom hela stadiet ersatts med specifika läroböcker för varje årskurs då den tidigare boken generellt visade sig vara för svår för elever i årskurs fyra och för lätt för elever i årskurs sex. Likaså har ett nytt läromedel valts i ämnet engelska på mellanstadiet som bättre ska möta elevers behov av såväl stöd som utmaningar. Diskussioner om andra läromedel pågår där både rektorn och övrig skolläddning deltar och flera läromedel kan framöver bli aktuella att byta ut. Vidare har elever i en enkät fått svara på frågor om läromedel exempelvis är motiverande, möter deras behov och vad som är viktigt i en bra lärobok. Enligt redovisningen har arbetet ännu inte hunnit utvärderas, men huvudmannen förväntar sig framöver att elever har tillgång till läromedel som möter deras behov gällande både stöd och utmaningar samt att fler elever i förlängningen når en högre måluppfyllelse.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

Utvecklingsområde 3

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn ännu inte har vidtagit tillräckliga åtgärder att med styrning och ledning skapa rutiner kring läroböcker och andra läromedel. Rektorn har upprättat en gemensam läromedelsinventering, för att säkerställa att läromedel utvärderas och att det som köps in motsvarar elevernas behov. Arbetslagen har även fått avsatt tid att analysera och utvärdera tillgången till läromedel och dess användning i undervisningen. Rektorn och skolledningen styr och deltar i diskussionerna och analyserna samt genomför klassrumsbesök med fokus på läromedelsanvändning och för efterföljande samtal om hur läroboken stödjer kunskapsutveckling samt på vilket sätt det ger elever möjligheter att utvecklas och nå målen. Vidare planerar rektorn att låta ämneskonferenser få ett förtydligat uppdrag att samtala om hur läroböcker och andra läromedel används och fungerar i undervisningen utifrån en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Av redovisningen framgår dock inte vilka planer som finns för att ge eleverna tillgång till läroböcker och andra läromedel i de ämnen där utbudet tidigare var begränsat. På sikt förväntar sig huvudmannen ett ökat fokus på läroböcker och andra läromedel i undervisningen samt på längre sikt att det ska finnas ändamålsenliga läromedel i samtliga teoretiska ämnen.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 4

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Ge lärarna förutsättningar att samarbeta kring valen av ändamålsenliga läroböcker eller andra läromedel utifrån didaktiska övervägande och elevernas behov.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan påbörjat ett arbete med att ge lärarna förutsättningar att samarbeta inför val av läroböcker och andra läromedel. Rektorn leder och organiserar verksamheten så att all undervisande personal inför läsåret 26/27 har deltagit i diskussioner om och analyser av läroböcker och andra läromedel. Skolan kartlägger vilka läroböcker och andra läromedel som används i undervisningen inför inköp

och uppdatering av läromedel, så att materialet är aktuellt och motsvarar behoven. Rektorn har givit lärarna underlag och direktiv inför läromedelsdiskussioner i olika konstellationer där samtal förts om hur väl läroböckerna är anpassade efter elevers behov och förutsättningar och vad som behöver utvecklas samt om det finns läroböcker eller andra läromedel som bör ersättas. Skolledningen har betonat vikten av att diskussionerna och kvaliteten på läromedlet ska ligga till grund för de prioriteringar som görs vid val av ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Exempelvis har läromedel i vissa ämnen bytts ut för att bättre motsvara elevernas behov. Därtill har även elever fått svara på frågor om huruvida olika ämnens läroböcker och andra läromedel ökar deras motivation, möter deras behov och vad de anser vara viktigt i en bra lärobok.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

Utvecklingsområde 5

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn ännu inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för ett arbete med likvärdighet i användningen av läromedel. Skolan har påbörjat ett utvecklingsarbete med ämneskonferenser för att förtydliga och styra innehåll mot hur läroböcker och andra läromedel både används och fungerar i undervisning i syfte att uppnå en ökad likvärdighet på skolenheten. Rektorn styr och leder i detta diskussioner om användningen av läromedel för att skapa sammanhang och likvärdighet. Det finns tid avsatt för lärarna till analys och utvärdering av läromedel och hur de kan användas i undervisningen. Av redovisningen framgår dock inte hur rektorn planerar att leda lärarnas arbete med att utveckla elevernas läsförmåga utifrån läroböcker och andra läromedel. Effekter som huvudmannen förväntar sig av utvecklingsarbetet är högre kvalitet och ökad likvärdighet i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 6

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolenheten har påbörjat ett arbete för att utvärdera tillgången till och användningen av läromedel. Rektorn har organiserat arbetet så att lärarna ska kunna göra en systematisk utvärdering med stöd av en framtagen mall för läromedelsinventering. I läromedelsinventeringen efterfrågas en förteckning över vilka läromedel som används i varje ämne och hur många exemplar som finns att tillgå samt vilken lärarhandledning som används. Dessutom utvärderas läromedlens kvalitet, relevans och träffsäkerhet i förhållande till ämnet. Sammantaget utgör utvärderingen grunden för kommande inköp och kompletteringar. Idag utvärderas och analyseras läroböcker och andra läromedel i arbetslagen men i huvudmannens redovisning framkommer att planer finns på att utifrån läromedelsinventeringen föra didaktiska samtal inriktade på hur läromedel används i undervisningen. Utvärderingen planeras genomföras regelbundet och är en del av skolans årshjul. Dessutom har även elever fått svara på frågor om hur de upplever läromedlen. Huvudmannen uppger att det är för tidigt i processen för att kunna se effekterna fullt ut av ett påbörjat förändringsarbete men uppger att det har lett till ett nytt förhållningssätt till både läromedel och läromedelsdiskussioner.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare
Signerat av: Roger Persson

X Malin Hennius

Föredragande
Signerat av: Malin Hennius

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande²:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.³

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.⁴ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁵

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,

¹ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

² 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

³ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

⁴ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

⁵ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁶

⁶ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.